

Sammanfattning

Uppdraget och utredningens arbete

Kommunsektorn står inför flera samhällsutmaningar. Viktiga sådana utmaningar utgörs av urbaniseringen och den demografiska utvecklingen som bland annat medför en ökad polarisering mellan stora och små kommuner. De stora kommunerna blir fler och större, medan de små också blir fler, men med minskande befolkning. Samtidigt ökar antalet äldre i befolkningen vilket påverkar efterfrågan på hälso- och sjukvård och andra välfärdstjänster. Antalet personer som inte är i förvärvsarbetande ålder ökar vidare i förhållande till antalet personer i förvärvsarbetande ålder.

De demografiska förändringarna och urbaniseringen påverkar förutsättningarna för kommunernas och regionernas verksamheter, till exempel genom ökade eller minskade behov av välfärdstjänster och behov av att anpassa samhällsplanering och anläggningar till ändrade förhållanden. Samtidigt innebär en åldrande befolkning en utmaning för kommunsektorn, då det betyder färre personer i arbetsför ålder och svårigheter med kompetensförsörjningen.

Vidare har kommunsektorn utmaningar med klimatförändringar, och en ökad belastning på miljön. Välfärdsbrottsligheten är också en utmaning för kommunsektorn. Digitaliseringen kan ses som både en möjlighet och en utmaning för kommunerna och regionerna.

I en försöksverksamhet kan kommunsektorn pröva nya arbets sätt i en mindre skala, för att efter utvärdering kunna implementera lyckade arbets sätt, förkasta de mindre lyckade, men också kunna sprida resultat till andra.

Utredningens uppdrag har varit att främja försöksverksamheter i kommunsektorn. Försöken kan till exempel handla samverkan inom nya områden eller nya sätt att använda teknik. Syftet med utredningen är att öka kommunernas och regionernas kapacitet att hantera de sam-

hällsutmaningar de står inför. I ett tilläggsdirektiv gavs utredningen i uppdrag att även sträva efter att få till stånd en försöksverksamhet som syftar till att motverka välfärdsbrottslighet.

Intresse från kommunsektorn att förändra och förbättra

Sedan Försöksverksamhetskommittén inledde sitt arbete i november 2021 har utredningen fått in knappt 90 förslag på försöksverksamheter i den kommunala sektorn. Det finns alltså ett intresse från kommuner och regioner att bedriva utvecklingsarbete genom försöksverksamhet. Utredningen har mottagit fler förslag gällande försöksverksamheter som bedömts kräva författningsändring för att kunna genomföras av den som lämnat förslaget, än förslag som inte kräver författningsändring.

Utredningen har använt ett nedifrån- och upp-perspektiv i sitt arbete. Utredningen har därför vid valet av försöksverksamheter utgått från de utmaningar som kommunsektorn har identifierat samt de förslag på försök som inkommit från sektorn. Ett antal förslag på försöksverksamheter som svarar mot de samhällsutmaningar som kommuner och regioner står inför har valts ut av utredningen för fortsatt arbete. Förslagen har gällt flertalet av de områden som kommuner och regioner är verksamma inom, som till exempel samhällsbyggnad, arbetsmarknad och hälso- och sjukvård. Utredningens kontakter med olika kommuner, regioner, myndigheter, organisationer och intressenter har varit omfattande, och av stort värde samt avgörande för utredningens arbete. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har för utredningen varit en viktig samarbetspartner.

En nordisk utblick

Försöksverksamhetskommittén har genomfört två studiebesök – ett till Norge och ett till Finland för att få bättre kunskap och förståelse för försök i den nordiska kontexten. Utredningen har i betänkandet även berört erfarenheter av försöksverksamhet i Danmark.

Utredningen kan konstatera att det har bedrivits en relativt omfattande verksamhet med försök i våra nordiska grannländer. Danmark, Finland och Norge har exempelvis alla bedrivit frikommunförsök. Särskilt Norge är intressant eftersom landet sedan tidigt 1990-tal har

en särskild permanent lag som ska möjliggöra försök inom kommunsektorn. Flera försök har även genomförts med stöd av lagen, men antalet har minskat sedan 2008. Den norska regeringen gör nu, som en del av en tillitsreform, en ambitiös satsning för att stimulera till fler försök inom kommunsektorn.

Utredningens slutsatser efter att ha granskat försöksverksamhet i våra nordiska grannländer är att utformningen av utvärderingar av försöksverksamheter är viktig och att en utvärdering tidsmässigt bör ske i anslutning till genomförande av försöket. Utredningen ser även att försök kan användas, och har använts, som hävstång för politisk förändring. Den kanske viktigaste slutsatsen är emellertid att den politiska viljan och därmed prioriteringen av att bedriva försök har varit avgörande för att försöksverksamheter ska komma till stånd i länderna.

Försök som utredningen följt som inte kräver författningsändring

Utredningen har under utredningstiden följt tre försök som inte kräver författningsändring. Försöken svarar mot några av de samhällsutmaningar som kommunsektorn står inför och syftar till att öka samverkan mellan kommuner eller mellan kommuner och regioner. Försöken handlar ofta att dra nytta av de fördelar som digitalisering innebär. Försöken är:

1. samverkan för en god och nära vård i Ljungby kommun tillsammans med region Kronoberg,
2. ett ledarprogram i Jönköping län, och
3. en jämlik digital omvandling i kommunerna Sundsvall och Ånge.

Samverkan för god och nära vård i Ljungby kommun

Ljungby kommun och Region Kronoberg bedriver en försöksverksamhet inom god och nära vård. Försöket avser samarbete mellan hälso- och sjukvård och kommunal omsorg (socialtjänsten). Försöket ska göra så att övergången mellan vårdnivåer och vårdgivare fungerar

smidigt och att vården ”sömlöst” övergår till eventuell omsorg i hemmet av kommunen.

Försöksverksamheten är uppdelad i två delprojekt, det ena om sensorer/smarta hem och det andra innebär att utveckla informationsdriven vård där vård- och omsorgsgivarna med stöd av patientdata kan få bättre förutsättningar att planera vården.

De resultat som försöket gett så här långt är lovande. Ljungby kommun och Region Kronoberg har överbyggt flera hinder för att få tillstånd försöksverksamheten, också gällande tolkning av vad som är tillåtet inom regelverket. Detta gäller framför allt försöket med informationsdriven vård och att sammanföra data från kommunen och regionen för att bättre kunna analysera och förutse vårdbehov. Resultaten är intressanta, och bedöms på sikt kunna få stor betydelse för fler kommuner och regioner i landet. Möjligheterna att analysera patientdata från både kommun och region kommer att kunna bidra till en bättre vård för invånarna, men även en mer kostnadseffektiv vård för både kommun och region.

Ett ledarprogram i region Jönköpings län

Utredningen har även följt ett ledarprogram som är tänkt att stärka samverkan mellan en region och kommunerna i länet, samt utveckla lösningar på utmaningar för kommunsektorn. I försöksverksamheten ingår företrädare för Region Jönköping, samtliga 13 kommuner inom Jönköpings län,¹ Länsstyrelsen i Jönköpings län samt Högskolan i Jönköping. Syftet med programmet är att stärka samverkan mellan deltagarna i programmet och pröva nya arbetssätt genom försök. Utredningen anser att försöket är av nationellt intresse eftersom det är ett exempel på utveckling av samverkan mellan en region och samtliga kommuner inom dess upptagningsområde, staten genom länsstyrelsen samt akademien. I samverkan försöker man överbrygga organisatoriska ”stuprör” och utifrån en gemensam målbild bygga ett system som sätter invånarna främst.

Ledarprogrammet har fördjupat och förbättrat samarbetet i regionen. Kommundirektörerna och regionens ledningsgrupp har även fördjupat sitt samarbete och ökat förståelsen för varandras verksamhe-

¹ Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Habo, Jönköping, Mullsjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås, Vaggeryd, Vetlanda och Värnamo.

ter men även för de utmaningar respektive verksamhet har. Arbets sättet som har testats inom ledarprogrammet bör kunna vara av intresse för andra regioner och kommuner i Sverige.

En jämlik digital omvandling i kommunerna Sundsvall och Ånge

Den tredje försöksverksamheten som utredningen har följt syftar till att en liten landsbygdskommun tar till vara den digitala omvandling som sker i en större kommun. Samarbetet kan även bidra till en ökad innovations- och omställningsförmåga i den större kommunen. Försöket handlar om samverkan mellan Sundsvalls och Ånge kommuner gällande it-drift och digital utveckling med helt samordnade verksamhetsprocesser genom digital integration av kommunerna.

Resultatet av försöket så här långt är övervägande positiva. Exempelvis har försöket för Ånges del lett till en förbättrad digital infrastruktur. Ånge har också fungerat som testbädd för nya tekniska lösningar, något som även gynnar Sundsvall. Nyckeln till försöket synes vara den gemensamma inställningen att skapa en jämlik, digitala omvandling för kommuninvånarnas bästa. Försöket betecknas av kommunerna som en digital kommunsammanslagning.

Slutsatser om försöken

Försöken bidrar på olika sätt till en ökad samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och regioner. Genom försöken kan de medverkande kommunerna och regionerna dra nytta av varandras kompetenser och tillgångar. Försöken bidrar till att minska stuprören mellan olika aktörer och i två av försöken används digitaliseringen för att möta de utmaningar som kommunsektorn står inför. Alla tre försöksverksamheter har kopplingar till akademien, vilket utredningen bedömer kan ha bidragit till en systematik och uthållighet i försöken. Följeforskningen ger även bättre möjligheter att sprida resultaten i en vidare krets, vissa även i internationella sammanhang. De tre försöken är skalbara, till exempel skulle försöksverksamheten i Sundsvall och Ånge kunna omfatta fler kommuner och försöksverksamhetens upplägg skulle kunna användas av andra kommuner.

Försök som kräver författningsändring

Utredningen har även haft i uppdrag att lämna förslag på sådana försök som kräver författningsändring. Av de inkomna förslagen har utredningen valt ut fem områden där utredningen antingen föreslår en författningsändring för att möjliggöra försöken eller gör bedömningen att tiden är mogen för ett försök, bland annat genom att en myndighet får ansvara för försöket eller genom att en annan pågående statlig utredning bör överväga att föreslå ett försök.

Försöksverksamhet gällande ett statsbidrag till små kommuner

Ett sätt som staten påverkar kommunernas förutsättningar är genom sin styrning. Styrningen sker genom olika regleringar i lag, förordning eller myndighetsföreskrift. Men staten styr också kommuner och regionerna på andra sätt, bland annat genom sin ekonomiska styrning där riktade statsbidrag ingår. Det finns hos kommunsektorn ett stort intresse av att bedriva försöksverksamhet gällande riktade statsbidrag.

Utredningen föreslår att en försöksverksamhet gällande riktade statsbidrag ska möjliggöras genom en försökslag. Försöket ska vara inriktat särskilt mot befolkningsmässigt små kommuner. Syftet med försöket ska vara att få mer kunskap om hur staten genom utformningen av sin ekonomiska styrning kan påverka små kommuners kapacitet och förutsättningar att klara sitt uppdrag, samt hur likvärdigheten för invånarna påverkas.

Försöksverksamhetskommitténs förslag innebär att 14 små kommuner som anges i försökslagen, får ett statsbidrag för små kommuner, i stället för ett antal riktade statsbidrag, under en försöksperiod om fem år. Det ska inte ställas några särskilda krav på hur statsbidraget för små kommuner ska användas, och utbetalning av det ska ske utan ansökan, rekvisition eller liknande. Statsbidraget för små kommuner ska motsvara det sammanlagda belopp som den enskilda kommunen hade kunnat få av de riktade statsbidragen som ingår i försöket. Beloppet för den enskilda kommunen bygger således på en uppskattning av vad kommunen sammanlagt skulle hade kunnat erhålla. Försöket ska pågå under fem år.

Statskontoret föreslås ges i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera försöksverksamheten.

Försöksverksamheter inom hälso- och sjukvårdsområdet

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar med en allt större andel äldre i befolkningen som kräver mer hälso- och sjukvård. Den medicinska utvecklingen är dessutom sådan att personer med allvarliga sjukdomstillstånd lever allt längre och att alltmer vård kan utföras i hemmet. För att vården ska fungera sömlöst måste samverkan mellan kommuner och regioner som båda är huvudmän för olika delar av hälso- och sjukvården ske på ett effektivt sätt. Utredningen föreslår att utrymmet för samverkan mellan kommuner och regioner utökas när det handlar om hälso- och sjukvård i en patients hem. Kommuner och regioner har ett delat ansvar för hälso- och sjukvården där kommunerna ansvarar för primärvården för vissa grupper, exempelvis äldre i särskilda boenden. Efter avtal med regionen får kommunerna också ansvara för hemsjukvård (primärvård) i ordinärt boende och i trygghetsboende. Den specialiserade vården är alltid regionens ansvar. Enligt gällande regelverk är det oklart i vilken omfattning kommuner och regioner kan samverka om denna vård. Utredningen föreslår att det i en försökslag öppnas upp för kommuner och regioner att när det gäller vård i någons hem kunna avtalssamverka om hälso- och sjukvården trots att den inte ingår i både regionernas och kommunernas ansvarsområde. Avtalet får dock inte avse sådan hälso- och sjukvård som ges av läkare. En sådan samverkan mellan kommuner och regioner måste vara inom ramen för vad som är tillåtet enligt upphandlingsregelverket.

Det har under lång tid diskuterats om inte kommunerna kan ta över ansvaret för hela den kommunala primärvården, det vill säga även för den sjukvård som ges av läkare. Utredningen gör bedömningen att tiden är mogen för ett sådant försök. Ett försök skulle inte omfatta hela kommunsektorn utan kunna göras i de kommuner som har förutsättningar att ta på sig detta ansvar. Försöket föreslås pågå under fem år och att Socialstyrelsen får i uppdrag att följa upp och utvärdera försöksverksamheten.

Försöksverksamheter med kommunal samverkan gällande lantmäteriverksamhet

Fastighetsbildning och en effektiv planprocess är centrala framtidsfrågor för den kommunala sektorn. Fastighetsbildningen i Sverige är i grunden ett statligt ansvar. Regeringen får dock, efter ansökan av en kommun, ge den tillstånd att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet. I dag har 40 kommuner en egen kommunal lantmäterimyndighet. Flera kommuner vill få inrätta en kommunal lantmäterimyndighet, men fått avslag på sina ansökningar. Det huvudsakliga motivet för att ha fastighetsbildning i kommunal regi är att det underlättar samordning med den kommunala plan- och byggprocessen.

Kommuner kan i dag inte ges tillstånd att bilda en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan utan ett sådant tillstånd kan bara ges till en kommun. Kommuner som redan har kommunal lantmäteriverksamhet får inte heller samverka med varandra gällande fastighetsbildning.

Utredningen föreslår att kommuner i en försöksverksamhet under vissa förutsättningar ska kunna ges tillstånd av regeringen att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan. Syftet med försöket är att undersöka hur det påverkar samhällsbyggnadsprocesserna i kommunerna, samt hur samverkan kan påverka effektiviteten i fastighetsbildningsprocessen och tillhandahållandet av stöd och service inom området.

Utredningen föreslår också en försöksverksamhet där en kommunal lantmäterimyndighet ska kunna ingå avtal med en annan kommunal lantmäterimyndighet om att utföra uppgifter åt den. Inom ramen för sådan avtalssamverkan får en kommunal lantmäterimyndighet uppdra åt en förrättningslantmätare som är anställd i någon annan av de samverkande kommunala lantmäterimyndigheterna att handlägga och besluta vid förrättning på lantmäterimyndighetens vägnar.

Försöksverksamheterna ska pågå i fem år.

Utredningen gör även bedömning om att regeringsuppdrag behöver ges till Lantmäteriet både i samband med inrättande och avvecklande en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan. Statskontoret föreslås få i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera försöksverksamheterna.

Försöksverksamhet med renat råvatten som dricksvatten

Tillgången till vatten är en central fråga för framtiden och tillgången till rent dricksvatten är redan i dag en utmaning i delar av Sverige. En av försöksverksamheterna rör därför möjligheten att återanvända visst renat avloppsvatten ("gråvatten", det vill säga vatten från dusch, tvätt och bad) som dricksvatten.

Det finns redan i dag tekniska möjligheter att använda renat avloppsvatten som dricksvatten, men det finns en osäkerhet bland VA-leverantörer vilket regelverk som gäller för att kunna återanvända renat avloppsvatten. Utredningen föreslår därför att Livsmedelsverket ges i uppdrag att främja försöksverksamhet med att recirkulera använt vatten (gråvatten) som råvatten för dricksvatten. Livsmedelsverket ska analysera om det behövs någon ändring i föreskrifter för att försöket ska vara möjligt att genomföra.

Försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottslighet

Utredningen har med anledning av tilläggsdirektiven tittat särskilt på försöksverksamheter som kan motverka välfärdsbrottslighet. Det finns emellertid svårigheter att använda försöksverksamhet i dessa fall. Utredningen har dock berett ett förslag på försök gällande offentlig upphandling eftersom välfärdsbrottslighet förekommer även där. Ett exempel på en sådan verksamhet dit kriminella söker sig är upphandling av tjänster inom individ- och familjeområdet. Från kommunsektorn ser man ett behov av att på ett snabbare och mer effektivt sätt än i dag kunna få ta del av information om leverantörer för i ett tidigt skede av upphandlingen kunna utesluta oseriösa leverantörer. Utredningen gör bedömningen att regeringen bör verka för ett sådant samarbete mellan statliga myndigheter och kommuner och kommunala inköpscentraler. I ett inledningsskede bör Upphandlingsmyndigheten få i uppdrag att kartlägga vilka myndigheter som bör ingå i en sådan försöksverksamhet. Därefter ska myndigheterna inleda ett samarbete med Adda inköpscentral och andra kommunala inköpscentraler för att utreda vilka uppgifter som är relevanta att ha i detta informationsutbyte och hur ett sådant strukturerat informationsutbyte kan gå till. Utifrån den kunskap som försöket ger kan det sedan användas för att ta fram nya uteslutningsgrunder.

Inkomna förslag på försök som inte resulterat i förslag

Utredningen har även fått in förslag som av olika skäl inte har beretts vidare. Några av förslagen som kommit in har utredningen berett, men det har visat sig inte finnas förutsättningar för att kunna gå vidare. Ett av dessa förslag gäller kommuner som vill bedriva en försöksverksamhet där de mot ersättning av Arbetsförmedlingen skulle ta över ansvaret för arbetsmarknadstjänst för vissa grupper. Arbetsförmedlingen och kommunsektorn stod dock för långt ifrån varandra i synen på vad som juridiskt och praktiskt är möjligt att genomföra som försök. Försöksverksamhetskommittén kunde därför inte inom ramen för utredningstiden arbeta fram ett förslag som var tillfredställande för båda.

Försök kan vara ett svar på kommunsektorns utmaningar

Efter att ha arbetat med försöksverksamhet under mer än två års tid kan Försöksverksamhetskommittén konstatera att försök som metod är ett användbart tillvägagångssätt vid utvecklingsarbete. Det finns också ett driv inom kommunsektorn att utveckla sina verksamheter och testa nytt. Vissa kommuner och regioner har dock större kapacitet att bedriva försöksverksamheter där nya arbetssätt prövas än andra. Även prioriteringar och politiska avvägningar avgör i vilken utsträckning som kommuner och regioner ägnar sig åt utvecklingsarbete i form av försöksverksamheter.

Utredningen kan konstatera att det krävs mod av centrala befattningshavare att våga försöka. Försök kan innebära en risk då resultatet inte blir alltid det väntade. Det är dock bättre och kostnadsbesparande att konstatera att ett nytt arbetssätt inte fungerar efter ett försök, än efter att det implementerats på bred front.

Utredningen finner vidare att även statliga myndigheter behöver tydligare involveras i försöksverksamhet. Kommunsektorn och statliga myndigheter måste ha samma förståelse för försök som metod, och här kan mer göras.

Försöksverksamhet tar också tid, och måste så få göra. Utvärderingen av försöken är central och utredningen anser att det måste finnas tid och planering för detta. Försök är av den anledningen inte alltid den bästa lösningen för att snabbt åtgärda samhällsutmaningar.

Utredningen anser att en samordning av spridning av resultat från försök inom kommunsektorn skulle underlätta för kommuner och regioner att ta del av varandras resultat. Att genomföra en sådan samordning av information är dock ett omfattande uppdrag och kräver resurser från såväl de aktörer inom kommunsektorn som utför försöken, som för den funktion som ska samla och sprida information om dem. Spridningen skulle sannolikt behöva ske på olika sätt, till exempel genom en webbsida, via konferenser och möten. Centralt för en sådan lösning bör vara att informationen blir mer lättillgänglig även för mindre kommuner som inte har tillgång till specialister. Det kan finnas skäl för regeringen att överväga att tillsätta en utredning med uppdrag att analysera hur kommunsektorns erfarenheter bäst kan tillvaratas.

Staten har en viktig roll i att stötta kommunsektorn i deras utvecklingsarbete och det finns inspiration att hämta från de andra nordiska länderna. Utredningen anser att en permanent utredning inom kommittéväsendet för att främja kommunala försöksverksamheter borde tillsättas. Kommunsektorn skulle till denna funktion löpande kunna lämna förslag på försöksverksamheter, och en sådan utredning kan erbjuda stöd på olika sätt, exempelvis med viss tolkning av regelverk eller spridning av resultat. Utredningen kan också fungera som länk till andra statliga myndigheter för att informera om försök som metod, men även för att omhänderta eventuella förslag på försök från statliga myndigheter. När det behövs förändringar i lag eller annan författning för att kunna genomföra försök i syfte att stärka kommunsektorns kapacitet kan utredningen hemställa till regeringen om sådana författningsändringar, vilket kan möjliggöra förändring genom försök.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om försöksverksamhet med statsbidrag för små kommuner

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om försöksverksamhet med statsbidrag för små kommuner.

2 § Försöksverksamheten ska bedrivas från och med den 1 januari 2025 till och med utgången av 2029.

Deltagande kommuner

3 § Följande kommuner ska delta i försöksverksamheten om inte annat beslutas av regeringen enligt 4 § andra stycket.

Arjeplogs kommun
Dorotea kommun
Emmaboda kommun
Färgelanda kommun
Haparanda kommun
Ljusnarsbergs kommun
Malå kommun
Norbergs kommun
Norsjö kommun
Skinnskattebergs kommun
Sorsele kommun
Storfors kommun

Överkalix kommun
Övertorneå kommun.

4 § Om en kommun inte längre vill delta i försöksverksamheten ska den anmäla det till regeringen.

Regeringen får efter anmälan enligt första stycket besluta om att kommunen inte längre ska delta i försöksverksamheten.

Statsbidrag till deltagande kommuner

5 § Kommunerna som deltar i försöksverksamheten ska ges ett statsbidrag för små kommuner. Deras rätt att uppbära andra statsbidrag får begränsas.

6 § Regeringen får meddela föreskrifter om statsbidrag för små kommuner. Regeringen får också meddela föreskrifter som begränsar rätten för kommunerna som deltar i försöksverksamheten att uppbära andra statsbidrag.

Uppföljning och utvärdering

7 § Kommuner som deltar i eller har deltagit i försöksverksamheten ska medverka i den uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten som regeringen beslutar om.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

1.2 Förslag till lag om försöksverksamhet med avtal om hälso- och sjukvård

Härigenom föreskrivs följande.

1 § En kommun och en region får ingå avtal om att kommunen ska tillhandahålla annan hälso- och sjukvård än primärvård i hemmet till de som avses i 12 kap. 1 § 1 meningen och 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Avtalet får dock inte avse sådan hälso- och sjukvård som ges av läkare.

Ett avtal enligt första stycket innebär inte att ansvaret för den hälso- och sjukvård som avtalet avser övergår till kommunen. Regionen får lämna sådant ekonomiskt bidrag till kommunen som motiveras av avtalet.

2 § Ett avtal enligt 1 § får längst avse tid fram till och med utgången av december 2029.

3 § Kommuner och regioner som ingår avtal enligt denna lag ska medverka i den uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten som regeringen beslutar om.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

1.3 Förslag till lag om försöksverksamheter gällande samverkan mellan kommuner på lantmäteriområdet

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om försöksverksamhet med kommunal lantmäterimyndighet i samverkan och försöksverksamhet med avtalssamverkan mellan kommunala lantmäterimyndigheter.

Försöksverksamhet med kommunal lantmäterimyndighet i samverkan

2 § Kommuner får gemensamt ansöka om att i samverkan inrätta en kommunal lantmäterimyndighet enligt 3 § lag (1995:1393) om kommunal lantmäterimyndighet.

3 § För tillstånd att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan krävs att

1. kommunernas samverkan bedrivs inom ett kommunalförbund eller en gemensam nämnd,
2. kommunerna ligger i geografisk anslutning till varandra, och
3. minst en av kommunerna har en kommunal lantmäterimyndighet sedan tidigare.

Vad som anges i 2 § lag (1995:1393) om kommunal lantmäterimyndighet ska tillämpas på kommunerna tillsammans.

4 § Regeringen får meddela tillstånd för kommuner att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan och att gemensamt svara för verksamheten vid myndigheten. Tillstånd får ges för upp till fem år, dock längst till och med utgången av 2031.

5 § Vad som gäller för kommunala lantmäterimyndigheter och en kommun som inrättat en kommunal lantmäterimyndighet enligt lag (1995:1393) om kommunal lantmäterimyndighet ska gälla också för

en kommunal lantmäterimyndighet med tillstånd enligt 4 §, och de kommuner som har inrättat den.

6 § Under tiden som en kommunal lantmäterimyndighet med tillstånd enligt 4 § bedriver verksamhet får en kommun som sedan tidigare har en kommunal lantmäterimyndighet inte bedriva verksamhet i den. Undantag gäller dock för åtgärder som behöver vidtas i samband med inrättade och avvecklande av den kommunala lantmäterimyndigheten enligt 4 §.

Försöksverksamhet med avtalssamverkan mellan kommunala lantmäterimyndigheter

7 § En kommunal lantmäterimyndighet får ingå avtal med en annan kommunal lantmäterimyndighet om att utföra uppgifter åt den. Sådan avtalssamverkan hindras inte av kravet i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) på anknytning till kommunens område eller dess medlemmar. Syftet med avtalssamverkan ska vara att minska handläggningstiderna inom fastighetsbildningen. Avtalet får avse tid fram till och med utgången av 2029.

8 § Inom ramen för avtalssamverkan enligt 7 § får en kommunal lantmäterimyndighet uppdra åt en förrättningslantmätare som är anställd i någon annan av de samverkande kommunala lantmäterimyndigheterna att handlägga och besluta vid förrättning på lantmäterimyndighetens vägnar.

9 § Kommunala lantmäterimyndigheter ska skriftligen anmäla till Lantmäteriet när de ingått ett samverkansavtal enligt 7 §.

Uppföljning och utvärdering

10 § Kommuner som deltar i försöksverksamhet enligt denna lag ska medverka i den uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten som regeringen beslutar om.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.